

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Domitii Plati Societatis Iesv Theologi, De Domini
Nostri Iesv Christi Passione**

Piatti, Domizio

Coloniae Agrippinae, 1610

Tractatus De Oratione Mentali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49474](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49474)

PROOEMIUM
totius operis.

Nemo inficias ire potest, inter eximia & præclara, quæ immensa DEI bonitas in hominem contulit, beneficia, adnumerandum esse Redemptionis humanæ, sacratissima Unigeniti filij DEI perpeffione ac nece absolutæ beneficium; quâdoquidem admirabili hoc munere, non modò effusiffimi sui erga nos amoris excessum demonstravit, iuxta illud quod ipse Christus, veritas infallibilis, testificatur. *Sic DEVS dilexit mundum, ut filiū suum unigenitum daret: verum etiam dum hominem ad eò insigni benefa-* IOAN. 3.

cto affecit, se quodâmodo (ut ita lo-
quar) ad omnigenas gratias liberaliffima manu sua, in illum erogandas obligavit: ut propterea cum summa animi libertate, veluti securus de hac obligatione spõtanea & amoris pleniffima

Beneficiū redemptionis tum in se tum alijs ex causis maximum est.

spice
ipsis

20.

nissima, dixerit Apostolus, eum qui proprio filio non pepercit, cum illo omnia nobis donasse. *Qui proprio, inquit, filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?* Ad hoc Apostoli dictum respexit S. Leo Papa, quando eximijs hisce verbis virtutem & efficaciam sacrosanctę Crucis descripsit. *Cruce tua* (ait alloquens Christum) *omnium fons benedictionum; omnium est causa gratiarum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate; gloria de opprobrio; vita de morte.* Singulare igitur & admirabile, tum ex se, tum ex donis consequentibus, est Redemptionis humanę, & Passionis filij DEI beneficium, vt excellētia & admirabilitas hæc, magnę difficultatis in intelligendo & capiendo hoc mysterio causa sit: adeo, vt quamplurimi sublimi & acri etiam ingenio dotati, id omnem ipsorum etiam intelligentiam & scientiam excedere confessi fuerint: & recte quidem: quia est eiusmodi mysterium, quod Iudaica quidem impietas opere

Rem. 1.

Serm. 6. de
Pass.

TOTIVS OPERIS. 3

opere executata est, sed prius actum & decretum fuit, in secretissimo & admirabili trium Personarum diuinarum consistorio: quemadmodum S. Petrus in actibus Apostol. cum Deo Patre, de filij Passione loquens testatur, cum ait: *Conuenerunt verè in ciuitate ista, aduersus sanctum puerum tuum IESVM, quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum gentibus & populis Israel, facere quæ manus tua, & consilium tuum decreuerunt fieri.*

Act. 4.

Cum ergo cogitationes & iudicia DEI, natura sua adeo profunda sint, ut penetrari & comprehendi nequeant, cumque hoc Dominicæ Passionis mysterium, vnum ex illis sit, mirum non est, illud esse impenetrabile, adeoque non cadere sub creatam intelligentiam atque scientiam. Ut propterea Theodoretus, verba illa Cantici Cantic. *Vadam ad montem myrrhæ, & ad collem thuris*, exponens, rectè dixerit, per montem myrrhæ, intelligendam esse amarissimam Christi passionem, & per collem thuris eiusdem gloriam: non quod il-

Cant. 4.

Cur Christi passio per montem, gloria verò per collem significetur

A 2 la hanc

PROEMIUM

4

la hanc excedat, sed vt indicaret maiorem se nobis offerre difficultatem in explicandis doloribus, & cōprehendendis afflictionibus Saluatoris, quàm in gloria ipsius capienda. Verba ipsius hæc sunt. *Querendum est igitur, cur montem de morte loquens dixerit, collem autem de gloria. Respondet. Quia illud tam excelsum atque arcanum est, vt ab homine animo & cogitatione nequeat comprehendi; vt autem ad gloriam rediret, & clarificaretur ea gloria, quem habuit antequam mundus fieret; id verò nec magnum, nec laboriosum: imò facile admodum fuit.*

Theodore-
nus.

QUANQVAM verò difficultas mysterij huius, de quo loquimur, propter rationes allatas, maxima est, talisque omninò, vt primo aspectu ab illius penitiori inuestigatione nos deterrere atque abstrahere possit: attamē amor & pietas illius DEI, qui pro nobis mortem excipere non recusauit, arctissimaque qua ad gratitudinem tenemur obligatio, non finit nos illud absque consideratione præ-
teri-

TOTIVS OPERIS. 3

terire: non enim est, mysterij huius
adeo difficilis intelligentia, vt pia &
deuotæ mentes, in illius inuestigatio-
ne amplissima & vberima pascua
non repererint, atque in meditatio-
nibus & contemplationibus suis fer-
uentissimis, copiosissimam nõ inue-
nerint materiam, qua noctes etiam
integras, diebus in sancto hoc orati-
onis exercitio coniungerent: imò
plurimi eorum pijs & deuotis de hac
materia conscriptis libris, aliquam
eorum quæ ipsi intellexere & gusta-
uere partem nobis communicarunt:
quorum ego vestigijs inhærens, de
diuina ope confusus, breuem hunc de
Passione Dominica tractatum con-
scripsi: in quo ad minuendum lecto-
ris fastidium, tollendumque tedium,
quod vnus eiusdemque rei creber v-
sus parere assolet, varietatē & distin-
ctionem rerū maximè sectatus sum:
quin & hoc diligenter egi, vt omnia
quæ de Christi Passione in meditati-
onem assumi queunt, in nouum or-
dinem redigerem. Et quoniam ma-
teria de qua acturus sum, maximi pō-

Christi pas-
sio, deuota-
rum mentiū
sunt pascuæ,
in suis me-
ditationibus.

deris & momenti est, quamuis de illa puras meditationes scribere non statuerim: nihilominus non abs re me facturum iudicavi, si priusquam tractationi huic initium facerem, breues aliquot de Oratione institutiones præmitterem, quæ, uti volētibus, formæ instar essent, non huius tantû materiæ, sed omnis etiam alterius meditationis. Suscipiat igitur, pius Lector, nostros hosce labores, ea cû animi beneuolentiâ, qua illi eos offerimus, & si in ijs vitiosum & imperfectum quiddam repererit, id pro sua humanitate excuset: sin verò aliquid inuenerit, quod placeat, & ex quo fructum vtilitatemque spiritalem referat, illi in cunctis gloriam & laudem tribuat, qui propter immensam bonitatem suam omnium bonorû fons & scaturigo est, atque in om-

& regnat DEVS.

Amen.

BRE-

BREVIS TRACTATUS DE
ORATIONE MENTALI.

QUANQVAM multi et graues scri-
ptores, elegantibus & eruditis li-
bris nō minūs, piē quā̄m doctē, necessita-
tem, utilitatem & excellentiam Oratio-
nis quae mente fit, demonstrarunt, eamq̄
non tantum plurimis & eximjs SS. Pa-
trum auctoritatibus, sed etiam efficacis-
simis rationibus & exemplis confirma-
runt & illustrarunt: attamen cum mi-
hi videretur, posse in ijs desiderari bre-
uem & facilem quandā methodum, quā
quis ad cognitionem materiae adeo neces-
saria, nullo negotio possit pertingere: ten-
tavi, exiguo hoc tractatu, omnia ad o-
rationem mentis spectantia, ea cum bre-
uitate & facilitate pijs lectoribus tra-
dere, ut quilibet, quantumcunque rudis
ex eo instrui, & optatum fructum atq̄
utilitatem ex oratione haurire valeat;
qui vero exactiorem tractationem fla-
gitabit, aliorum qui prolixius, & ma-
iore cum eruditione materiam hanc
elucidandam susceperunt, li-
bros consulat.

A 4

DE

DE PRÆPARATIONE QUAE ANTE ORATIONEM FACIENDA EST.

CAPVT I.

QVI BIVM non est vnamquamlibet facultatem siue scientiam, adducere secum euidentem necessitatem particularium quarundam preparationum, quibus eæ tum faciliori negotio apprehendi, tum eo, quo par est, cum decoro & vtilitate exercitari queant. Cùm igitur Oratio sit sublimis & alta quædam scientia, quam plurimis excellentijs mysticis referta, à summo cælestis disciplinæ magistro Discipulis tradita, quando illi ab eo securam methodum & praxin rectè orandi, exemplo Ioannis Baptistæ flagitarunt dicentes: *Domine doce nos orare: sicut & Ioannes docuit discipulos suos.* Cùmque illius beneficio non infrequenter ad sublimem adeò rerum cælestium notitiam subuehamur, vt etiam profundissimorum diuini numinis secretorū participes fiamus: rationi consentaneum est, vt & ipsa suas habeat præparationes: idque eò amplius, quia non modò, vti asserabamus,

Luc. 11o

ORATIONE MENTALI.

rebarum, est scientia & doctrina cœlestis: sed etiam ars subtilissima & ingeniosissima, sufficiens, si rectè exerceatur, ad ipsummet summum DEVM, vt ita dicam, vincendum & permouendum, vt ea quæ cupimus, largiatur. Clarissimum huius rei exemplum videmus in oratione, qua sorores Lazari Maria & Martha vsæ fuere, cum vitam defuncto fratri impetrare molirètur: in ea enim patet insigne artificium, & subtilis quædam ars, qua Christum ad ea quæ postulabant impertienda, pertraxerunt. *Domine* (ait Martha ad IESVM) *si fuisses hic,* Ioan. 11. *frater meus non fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quacumq; poposceris à Deo, dabit tibi Deus.* En oratione singularis artificij. Ad resurrectionem Lazari, necessariò requirebantur in Christo, voluntas & potestas; iam verò sanctæ illæ mulieres, vt vtraque hæc ad actum permouerent, artificium quo Oratores sæpenumerò vti consueuere, vsurparunt: qui, cum alicui stimulos addere cupiunt ad exercendam liberalitatem, laudat eum à liberalitate: cum ad opus aliquod heroicum perpetrandum incitare, celebrat à magnanimitate & fortitudine: ita & illæ laudarunt Dominum à potentia, quoniam certò existimabant solam Christi præsentiam sufficere posse, vt, quem mortuum lugebant, eo viuo potirentur ac fruerentur:

Oratio est ars, qua Deus vinciri potest.

celebrarunt illum ad hæc ab eo, quod plurimum valeret precibus apud DEVM, ne forte à petitione refugeret. Quid quæritis? Obtinuerunt, quod postulabant, & Dominus IESVS passus est se ab illorum artificio captiuari.

Si ergo, quemadmodum hucusque demonstrauimus, oratio est ars tantæ subtilitatis & artificij, mirum non est, si ad ipsam necessariò requirantur nonnullæ præparationes, iuxta illud consilium Sapientis: *Ante orationem præpara animam tuam.* Et certè si consilium hoc amplecti studeremus, & in opus deduceremus, tutò liceret nobis à DEO sperare omnia bona, quæ in precibus nostris flagitamus: quoniam hæc ad orationem præparationes à se adeò efficaces, cælestique numini adeò gratæ sunt, vt quando ad orationem nos ritè paratos videt accedere, non vltra differat, sed præueniat nos gratia sua, & omnia nobis postulata concedat. Non esserem adeò virtutem harum præparationum, nisi Regium Prophetam Dauidem illud prius fecisse animaduertentem, qui liberrimè affirmat, DEVM desideria pauperum & præparationem cordis eorum exaudire. *Desiderium, inquit, pauperum exaudiuit Dominus, & præparationem cordis eorum audiuit auris tua.* O efficaciam admirabilem. O do-
NUM

Eccles. 18.

Præparatio
ad orationem
quæ sit grata
Deo.

Psal. 91.

num eximium. Videant nunc animæ piæ, quantus debeat esse conatus, quem ab illis exigit sancta & efficax hæc præparatio, quandoquidem ei promittitur, quod vix longa & molesta oratione impetratur.

Quapropter in sequentibus quinque capitibus, de præparationibus totidem ad orationem necessarijs, tractare animus est: alijs quàm plurimis præparationibus omissis, quas S. Ioannes Chrisostus homil. 15. in cap. 16. Matthæi, & plures alij tradidère.

DE PRIMA AD ORATIONEM
*Præparatione, id est, rectè
 orandi desiderio.*

CAPVT II.

AD opus aliquod rectè peragendum, plurimum prodest inflammatum benè illud absoluendi desiderium: nam extrinseca operis executio, vt plurimum ab interno affectu, quo illud complectimur, dependet. Anima igitur rectè orandi cupida, debet ad hunc effectum consequendum se disponere, atque in se vehemens & efficax desiderium, omnem

ad

Ad orationis præparationem requiritur benè orandi desiderium.

Esai. 26.

ad hoc industriam ex parte sua conferendi suscitare: quod Esaias Propheta fecisse videtur, quando ait. *Anima mea desideravit te in nocte; sed & spiritu meo in precordijs meis de mane vigilabo ad te.* Quod perinde est ac si dicere voluisset, summa cum mentis anxietate. Anima mea, dulcissime & amabilissime Domine, te concupiuit, & intimo cum mentis affectu quaesivit: adeo ut brevis nox (tam flagrans erat illius desiderium) longa & permolesta ei esse videretur æternitas: desideratissimamque auroram avidè prestolaretur, ut tecum per orationem ardua salutis suæ negotia communicare & tractare posset.

Quibus medijs hoc desiderium suscitari possit.

1.

Orationis necessitas,

Psal. 65.

Ad hoc autem desiderium in animo excitandum plurimum proderit **CONSIDERARE PRIMO**, quanta nobis orandi necessitas incumbat, quæ tanta est, ut par sit cum ea necessitate qua assiduè egemus diuina misericordia. Hinc enim est quod Regius Propheta diuinam clementiam, orationi consociat, & pro vtraque cælesti numini gratias agit, quasi vna æquè necessaria sit, ut altera. *Benedictus DEVS, inquit, qui non amouit orationem meam, & misericordiam suam à me.* Ratio huius alia esse nequit, quam quòd oratio plerunque referat fidelibus, gratias diuinæ misericordiæ.

Nec minus utile, ad affectum, de quo loquimur,

cūmur, suscitādum fūrrit, CONSIDERA
 RE: Orationem esse turrim fortissimam
 & potentissimum Arietem, qua illi, qui
 preces rectè concipiunt, roborati, reddun-
 tur formidabiles Sathanæ, resistunt infer-
 ni potestatibus, numerosissimas malig-
 norum hostium acies fundunt ac fugant,
 omnesque vires aduersarias profligant, ac
 gratissimum de se spectaculum, non modò
 hominibus & Angelis, verùm etiam ipsi
 DEO exhibent: vt propterea Angelus ad Ia-
 cobum Patriarcham dixerit: *Nequaquam* Genes. 7. 32.
Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel: quo-
niam si contra DEVM fortis fuisti, multò magis
contra homines praualebis. Quod autem hæ
 vires Iacobo patriarchæ non aliundè quàm
 ab oratione subministratæ fuerint, decla-
 rat Oseas Propheta, qui de hoc Patriarcha
 loquens, & vim diuino numini, in persona
 Angeli, per noctis integræ colluctationem
 illatam ostendens, ita inquit: *In fortitudine* Osee 12.
sua directus est cum Angelo, & inualuit ad An-
gelum, & confortatus est: fleuit & rogauit eum,
 id est: Viribus & audaciâ spiritu illi sup-
 peditatis fretus, non timuit colluctari cum
 Angelo, atque post luctam victor euasit, &
 maiorem fortitudinem acquisiuit: idque
 non sine multis lachrymis, atque feruen-
 tibus & inflammatis precibus: hoc enim
 indicât verba illa, *fleuit & rogauit eum,* qui-
 bus

Orationis
 vires maxi-
 mz.

bus innuitur, qualibus armis ad similitudinem Patriarchæ Iacobi cum DEO congregari, & ab eo quiduis impetrare valeamus.

III.

Consolatio
& voluptas
eorum qui
orationem
rite peragunt

Præterea excitari potest desiderium hoc benè orandi ex consideratione voluptatis & consolationis, quam illi percipiunt, qui orationem, ita ut decet, peragunt: de qua consolatione rectè affirmat S. Bernardus, eam ab habente, nullo pacto declarari, & à non habente æstimari non posse. De eadem voluptate Isaiam locutum existimo, quando dicit, ab ultimis terræ finibus auditas fuisse laudes, quas in oratione promebant homines iusti: quæ laudes & orationes ipsorummet precantium gloria, iubilus, & voluptas erant. *A finibus, inquit, terra laudes audiuimus, gloriam iusti.* Vel ut alij ad nostrum propositum conuenientius legunt: *Iucunditatem iusto.*

Esaiæ 24.

IV.

Oratio illuminat intellectum, ad ea quæ fidei sunt clarius cognoscenda.

Adde his effectuum Orationis considerationem, quorum iste non minimus, quod oratio aspectum animæ clarificat & illustrat, ut eò clarius intueri & penetrare possit cœlestes & diuinas veritates, quæ sub obscuro fidei velamine in sacris literis & Ecclesiasticis traditionibus nobis præsentantur. Hinc fiebat, quod SS. Patres in diuinis libris interpretandis, ad orationem pro cœlesti lumine impetrando, omni tempore confugerent.

S. Chrysost.
August. Ambros.
Thom.
& alij.

Iuuua-

Iuuabit porrò ad idem assequendum
CONSIDERARE, Orationem esse for-
 tissimum scutum aduersus omnes tentati-
 ones & pericula: esse regulam & normam
 cunctarum actionum nostrarum, vt benè
 & ex virtutis præscripto fiant. Insuper
 mundare animam; augere charitatis fer-
 uorem; amplificare fidem: viuificare &
 excitare spem; cor purificare; expellere me-
 lancholiam; confortare & alacriores red-
 dere sensus; virtutem animare & roborare;
 tepiditatem in operando inflammare;
 vitiorum rubiginem consumere; attrahe-
 re è cælis scintillas igneas diuinæ gratiæ, ac
 denique esse eleuationem mētis in **DEVM**,
 qua illi per suauissimum charitatis vincu-
 lum coniungimur.

Orationis
 effecta.
 laudes.

Poterit denique suscitari inflammatum
 hoc rectè orandi desiderium, si vltra præ-
 dictas considerationes certis temporibus
 frequentare studuerimus illas orationes,
 quæ à spiritualium rerum scriptoribus iaculato-
 riæ nuncupantur, & accédunt in no-
 bis flagrans desiderium diuinæ vnionis:
 quales erant illa Dauidis suspiria cum ait.
Quando veniam & apparebo ante faciem DEI?
*Et rursus. Quis dabit mihi pennas sicut colum-
 bæ & volabo? & alia similia: in quibus san-
 ctus Propheta demonstrat, ingenti ardere*
 deside-

V.

Orationes
 iaculatoriæ
 orandi desi-
 derium ex-
 citant.

Pf. 41. v. 54

desiderio se exoluendi à terrenis hisce vinculis, vt tantò expeditius Christo sociari valeret. Sed transeamus ad alteram Præparationem,

DE SECUNDA PRÆPARATIONE ad Oratorem: quæ est: Animi recollectio, seu Attentio.

CAPVT III.

FACILLIMVM erit ei persuadere secundam hanc præparationem, qui nouit orationem nihil aliud esse quam colloquium cum DEO, quemadmodum eam definiunt SS. Patres Ephrem & Nilus, quorum hæc sunt verba: *Oratio cum DEO colloquium mentis est.* Ex quo S. Chrysostomus vult nos considerare & coniecturari, quanta sit felicitas & dignitas orantium, quibus cum DEO quotiescunque libet agendi, cõgrediendi, atque sermones ferendi facultas permittitur. *Considera, inquit, quanta gloria attributa orantibus, fabulari cum DEO, cum Christo miscere colloquia, operari quod velis, quod desideras postulare.* Facile inquam erit persuadere illi qui probè intelligit orationem esse colloquium mentis cum DEO, animi in ea recollectionem & attentionem requiri: quoniã vti rectè notat S. Basilius, si illi qui coram Principibus terræ immediate

*Ephrem.
Nilus.*

*Lib. de orat.
Deo. cap. 2.*

*Felicitas
orantium.*

*Lib. de vita
foliur. 62. 2.*

diatè suas causas agunt, summa cum attentione, actionibus suis intèti sunt, prorsusq; defixi hærent in negotijs, quæ præ manibus habent, nec eodem tempore quicquã maiore cura & solertia faciunt, quàm vt Principi suam sententiam persuadeant, illumque ad suas partes pertrahant: quanto magis illi qui diuino conspectui se offerunt, vt cum summa DEI maiestate, de negotijs animarum suarum tractent omnes vires suas, totamque animi contentionem eò debent conuertere, vt attenti sint, nec quicquam aliud, præterquam quod præ manibus habent, cogitent, ad hoc diligenter respiciant, nec vlli distractioni locum præbeant.

Idque eò amplius, si considerent certissimum esse, DEO neuiquam probari orationes sine attentione & animi collectione profusas: quod Christus Dominus & Redemptor noster forsitã innuere voluit, quando DEVM Spiritum & veritatem esse, ideoque debitum cultum & adorationem que in precib; ei defertur, in spiritu & veritate ei reddi oportere, affirmavit. DEVS, inquit, *spiritus est: & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare.* quia qui ore tantum cum Deo loquitur & mente a libi versatur, non orat cum veritate, cum illa locutio reuera non sit humana & creaturæ

Oratio cum
distractione
peracta, non
placet Deo.

Ioan 4.

B turæ

turæ ratione præditæ, sed potius quorundam animantium arte ad similem loquelam institutorum, qui verba quidem formare norunt, sed quid dicant non intelligunt. Præterea qui corpore duntaxat ante DEVM prostratus est, animo verò alias cogitationes voluit, nec iste adorat prorsus DEVM in veritate, quia uti S. Ephræm rectè ait, cultus quo DEVS summopere delectatur is est, qui ei totis viribus & tota mentis nostræ attētionē redditur. *Cultus, inquit Deus placens hic est, ut cogitationes & tota fortitudo, ac vis anima cū mente tota in Deū absq̄ vlla distractione feratur.* Cæterū non modo diuino numini mirum in modū placet oratio cū attentione perfecta, & contra vehementer displicet, quæ vagabunda mēte absolvitur, sed etiam orationē distracta mente conceptam non exaudit, uti rectè annotavit S. Papa Gregorius his verbis. *Deus non audit illam orationem, cui, qui orat, non intendit.* Et meritò: quia qui orationē hoc pacto fundit, evidens de se dat indicium, exigua admodum se cupiditate ardere, illius gratiæ, quam flagitat, potiundæ: & parum de exauditione sollicitari. Quamquam autem distractio hæc, quando à fragilitate & imbecillitate naturæ nostræ originem trahit, est tolerabilis: nihilominus quando ei quæ, ut ita dicam, naturalis est,

*Ser. de vera
& perfecta
reuerentia.*

*Deus non
exaudit orationem
distractam
de profusa.
S. Gregor.*

est, adiungitur affectata, quæ à certa quadam & nota negligentia nostra proficiscitur, nihil habet tolerabile, sed potius meretur pœnam. Ac proinde sciendum est, in oratione continuam, quoad fieri potest, attentionem esse retinendam, si non in quolibet verbo, vt minimum in sēsu verborū: & si non in toto sensu, saltem in fine & intentione, quæ alia non debet esse, quam Deus ipse, vel aliquid DEO gratum, quod à summa illius maiestate, precando poscimus: hæc attentio assiduò nobis in mente habenda est, dum oramus, si non actu, vt minimum (quemadmodum Theologi aiunt) virtute.

AD hanc verò attentionem, de qua loquimur, assequendam ante omnia necessarium est, cor extra orationis tempus quâ diligentissimè custodire, quia vt sapiens ait, ex cordis custodia, vita nostra dependet. *Omni, inquit, custodia serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Et Moyses consulit, vt nosmetipsos sollicitè custodiamus, ne dum in varia distrahimur, DEI tum ferè, quando maximè omnium interest, illum in mente præsentem habere, quod fit Orationis tempore, obliuiscamur. *Custodi, inquit Moyses, teipsum & animam tuam sollicitè, ne obliuiscaris verborum, quæ viderunt oculi*

Quomodo
acquiri pos-
sit attentio
in oratione.

PROV. 4.

DEUT. 4.

B a sui,

tui, & ne excidant de corde tuo cunctis diebus
vita tua. Id autem fiet, si considerauerimus
quod oraturi, quemadmodum in principi-
pio assereram, praesentemur coram Deo
modo quodam speciali, ideoque decere,
vt collecto animo simus, talesque ei nos of-
feramus, quales conuenit esse, qui conspe-
ctui eius assistunt: quemadmodum Helias
Propheta fecisse videtur inquit. *Vixit Da-
minus, in cuius conspectu stō.* Et Dauid cū di-
ceret: *Meditatio cordis mei in conspectu tuo
semper.*

4. Reg. 3.
Psal. 18.

QUISQUE igitur omnem ad hoc indus-
triam conferat, vt cor suum solutum &
exoccupatum inueniat orationis tempore,
vt cum Regio Propheta dicere possit. *In-
uenit seruus tuus cor, vt oraret te oratione hac.*
In quibus verbis recte ait, se inuenisse cor,
quia malè illud nobis aufertur à curis &
cogitationibus terrenis: & quod magis de-
plorandum est, ambulantis nobis sum-
ma cum dormitantia inter negotia & actus
saeculares, velut inter totidem latrones &
depraedatores totius boni nostri, omnium
aliorum maiorem habemus curam, quam
thesauri pretiosissimi, quem gestamus in
vasis fragilibus corporum nostrorum, &
cum palam ostentantes, flocci facimus, si
hostibus nostris crudelissimis in praedam
cedat: atque hinc est, quod accedentibus
nobis

8. Reg. 7.

nobis postea ad orationem sine corde & spiritu, illa, his instrumētis priuata, in sublimine non queat ascendere, sed maneat infructuosa. Totus itaque labor noster in eo versetur, vt subtrahamus nos ipsos à nobismet ipsis, & quæramus nosmet, intra & extra nos ipsos: quò sic continuata hac diligentia, ad debitam in oratione animi recollectionem, viam præparemus, facilioremque & planiorem nobis reddamus.

AD obtinendam verò supradictam animi recollectionem, tria speciatim fieri possunt. Primum, operam dare, vt sæpius in die, animum ad nos reuocemus, crebra mentis ad DEVM eleuatione. Alterum: vespere præcedenti materiam ad orationem diei sequentis, in certa aliquot puncta distinctam præparare, eamque paulisper, dū ad lectum itur, mente reuoluere, vt mane alterius diei confestim recurrat, sicque facilius diuino conspectui animus se præsentare possit. Tertium, Hora orationis instante considerare attentè quò perrecturi simus, videlicet, ad DEI præsentiam, vt cum eo salutis nostrę negotia tractemus, illi debitum cultum exhibeamus, ab eo lumen, ad diuinam illius voluntatem in omnibus agnoscendam, amplectendam & perficiendam postulemus. Hæc & his similia suscitabant in nobis attentionē plus quam ordinariam.

B 3

DE

Animi in oratione collectio quibus medijs obtineatur.

CAPVT IV.

TERTIA hæc præparatio maximi pò
deris & momēti est, atq; ab ea depē
det, vt orans benignè & comiter à DEO
suscipiatur, & ea quæ petere constituit, fa
cilis impetret: namque per actus Ado
rationis, captatur (vt ita dicam) DEI, vt
plurimum, beneuolentia, redditurque no
bis benignus & propitius. Vnde in Psalmo
vbi nos legimus: *Seruite Domino in ti
more.* Interpres Chaldaus vertit. *Orate
cum timore.* quod perinde est, ac si dice
ret. Quando ad orationem acceditis, per
agite illam debito cum timore & reue
rentia, submitte animum vestrum di
uinæ maiestati, quoniam hic est actus Ad
orationis. Et in verbis sequentibus eius
dem Psalmi. *Apprehende disciplinam:* legit S.
Hieronymus ad propositum nostrum cō
uenientius: *Adorate purè:* idque vt illum
habeatis propitium. Vbi mox sequitur. *Ne
quando irascatur Dominus, & pereatis omnes
de via iusta.* quibus verbis ad hoc præstan
dum quod ante monuerat, nos exhorta
tur, ne videlicet, hosce actus omittendo,
Ducem

Adoratio
nis actibus
captatur Dei
beneuolen
tia.

Psalm. 2.

Ducem adeò securum & fidelem, orationes nostras vsque ad DEI conspectum perducentem, amitteremus. Vt autè Propheta Regius certos nos redderet, cuius essent prædicta verba, quib. instruimur, Dei adorationem cum specialibus actibus tēpe-
 stiue, id est, vt apertius dicam, ante orationis exordiū factam, plurimum prodesse ad præcū nostrarum exauditionē, alibi cū esset Deo gratias relaturus, propter orationes Moysis, Aaronis, & Samuelis exauditas, antequā id faciat, Adorationis quæ Deo debetur, mētionem ingerit. *Exaltate, inquit, Psalm. 98. Dominum Deum nostrum; ador ate scabellū pedum eius: Moyses & Aaron in sacerdotibus eius: & Samuel inter eos, qui inuocant nomen eius.* In quibus verbis cernitis horum sanctorū virorū preces antecessisse Adorationem: hanc verò orationem fuisse exauditam declarant verba sequentia: *Inuocabant Dominū, & ipse exaudiebat eos.* Quibus Propheta Regius nobis innuit, non esse mirandum illorum preces à Deo exauditas fuisse, eo quod inter alia per adorationem, illum sibi propitium reddere studuissent.

HANC autem orandi methodum, qua Mos ante orationem adorationem adorandi antiquus est.
 orationi præmittitur adoratio, ab omnibus illis, qui in Sacris literis, æquè in veteri atque in nouo testamento DEO præclarum aliquid precati à

B 4 esse

esse leguntur, receptum & usurpatum fuisse, exempla utriusque testamenti declarant. In veteri; Annæ matris Samuelis; in nouo autem, matris filiorum Zebedæi; quæ ut Euangelicus textus confirmat, cum à Christo, filijs Iacobo & Ioanni primas in Regno cælorum sedes (quamuis parum sapienter) flagitaret, prius eum adorauit. Sic enim habes: *Adorans & petens aliquid ab eo.*

Matth. 20.

1. Orat. de
imag.

Orat. 3. de
imag.

4. Sent. 22.

9. 84.

Quid sit Adoratio, & ad quã virtutem pertineat.

Est autem Adoratio (quemadmodum Ioannes Damascenus illum definit) *submissiois & humiliationis nota.* Et alibi verbis non nihil immutatis: *Adoratio, inquit, est animi colentis submissi atque humilis significatio.* Hinc est quod Theologi omnes generatim asserunt Adorationem esse actum, quo quis se alteri submittit, vel eum in excellentiæ suæ recognitionem adorat: hoc est, agnoscit in adorato quandam superioritatem & excellentiam maiorem propter quã illi se submittit, eumque honore prosequitur. Aiunt verò actum hunc adorationis pertinere ad virtutem iustitiæ, quatenus illa sub se complectitur virtutes aliò respicientes, siue sit propria iustitia commutativa, siue distributiva, siue Religio, siue pietas, seu alia similis, quæ iustitiæ partes potentiales appellantur.

Hunc verò Adorationis actum ut ad usum transferamus: utile erit CONSIDERARE

RARE

RARE PRIMò, quando ad Orationem accedimus, nos illius conspectui nos offerre, qui est infinitæ magnitudinis & potentia, qui totam hanc mundi molem condidit, qui nouit omnia quæ sub intelligentiam atque scientiam cadût, qui prouidet, regit, gubernat vniuersa, qui creaturas ratione vtentes, & gratia suæ ductui obtemperantes deducit, saluat, iustificat, glorificat: qui denique, vt rem infinitam in pauca conferam, immensitate sua præsens est in omni loco, implet omnia, cui nimis exigua est vniuersa terræ latitudo, nimis angusta, tota cælorum amplitudo, nimis demissa, ingens abyssorum profunditas.

Quomodo Adorationis actus in praxim reducēdi sint.

I.

II.

SECUNDò proderit mente reuoluere, quales nos simus, id est, vilitatem & abiectionem nostram, si cum DEO componatur: nostrum nihilum, si cum illo vasto & immenso omnis perfectionis pelago conferatur: nostram denique ignorantiam & malitiam, si cum infinita illa sciētia & bonitate, quæ in DEO est, comparetur: nam ex hac miseriarum nostrarum profunditate cognita & perspecta, facillimum nobis erit, toto corde DEO nos submittere, illumque cum omni animi nostri submissione adorare, multò etiam amplius, quàm corpore Regibus & Potestatibus terræ nos submittere consueuimus.

B 5

Et

III.

Et quoniam quantumcunque nos humiliauerimus, nunquam ad illam animi submissionem quæ Deo iure debetur, pertingemus, quoniam dum in præsentis uitæ degimus, perspectum non habemus, quantæ & qualis sit diuina excellentia, proderit ad extremum, beatorum spirituum in cælis degentium opem implorare, qui cum sint omni honore donisque cælestibus instructissimi ac locupletissimi, nostræque miseræ, & honoris ac reuerentiæ, quæ Deo debetur, scientissimi, nos adiuuare, nostrosque defectus & vitia supplere possunt. His igitur medijs & adiuuentis, contendemus DEVM non modò profunda cû animi, sed corporis etiam prostrati aut in genua procumbētis submissione adorare.

DE QVARTA PRÆPARATIONE quæ est, Oratio præparatoria.

CAPVT V.

ORATIO præparatoria, quatenus antecedit Orationem vel Meditationem, quâ instituturi sumus, cui pro præparatione deseruit, in breui, humili & efficaci quadâ petitione consistit, qua à Deo postulamus, vt nobis ad orationem rectè instituendam auxilio sit, doceatq; talia petere, quæ ad illius supremâ gloriâ pertineât, & nobis conducibis.

Quid sit oratio præparatoria.

ducibilia & salutaria sint: quia (vti S. Paulus ait) res acerbis lachrymis digna est, quod cum simus egentissimi, nostras tamē necessitates manifestare, opēq; diuinā flagitare non nouerimus. *Quid oremus, sicut oportet, nescimus.* Quare necessarium est, vt spiritus sanctus mouendo corda nostra ad lachrymas & suspiria, instruat quomodo nos orare oporteat; Nam (vti S. Paulus ait) *ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus*, quod perinde est, ac si dicere voluisset. Non est in potestate & arbitrio nostro orationem ita, vt par est, peragere: nec tamen propterea terreri, aut securissimam spei anchorā abijcere debem⁹: quoniam habemus spiritū cōsolatorē, qui suauissimo gratiæ suæ afflatu, fragilem & malè tutam animæ nostræ nauiculā, vt velocissimo cursu feratur, impellit: qui intrinsecis motionibus vrget, & exstimulat, inflāmati suspirijs accendit, flagrantibus desiderijs subleuat, dulcissimis lachrymis cōfortat, amorosissimo intuituallicit, affectuosissima inuitatione rapit. qui deniq; nō aliter, ac amātissim⁹ Pater, brachijs amoris sui nos gestās, cōfortās & animans, efficit, vt preces atq; orationes nostræ ex se infirmę & debiles, fiat efficacissimę. Et forsitan ad hæc verba S. Pauli Apost. B. Nilus respexit, quando ait. *Si vis orare, opus est vt*

Rom. 8.

Ibid.

Homo sine diuina gratia precibus recte nequit incumbere.

Deus est magister orationis.

Lib. de orat. cap. 303

DEVS

DEVS orationem oranti tribuat. Eodem intendisse videtur Clymachus, cum diceret DEVM orationis magistrum esse debere, iuxta illud Psalmistæ: *Qui docet hominem scientiam.*

Grad. 28.

Psal. 93.

Orationis tempore plurimis tentationibus appetimur.

Serm. 8. de Arms. Mon.

Gradu 18.

EST præterea vehementer necessarium Oratione præparatoria diuinam opem implorare, propter tentationum multitudinē quibus Dæmones orationis tempore orantem ad alias cogitationes animo versandas distrahere moliuntur: de quibus B. Ephræm loquens, dicit, Diabolum Orationis hora totum in eo esse, ut infinitis modis orantem à debita attentione abstractum in alias cogitationes præcipitet: ad eoque faciat, ut in tam sancto exercitio non perseueret. Quales autem sint hæ tentationes, quibus malignus spiritus orationis tempore nos adoritur atque perturbat, non opus est ex proposito singulatim explicare, quandoquidem attenda aduersarij nostri versutia, rabie, immortali odio, fortitudine, ac potentia, & è contrario, naturæ nostræ corruptione ac fragilitate, quisque in seipso ex crebra & quotidiana experientia, illas nouit. Adde quod cum hæ tentationes sint penè infinitæ, nulla de eis certa possit regula tradi. Consulatur Ioannes Clymachus, qui minutim eas recenset: & Abbas Agathon, qui ad harum tentationū varie-

varietatem respiciens, dicere solebat, rectè orare, esse vnum ex rebus maximè difficilibus sub cælo: quin & Abbas Theona, qui apud Cassianum ait, vix quenquam in hac vita reperiri, qui sine vitio & defectu orationem absolueret. Videat ergo pius lector, an ei necessarium sit bonis orationibus præparatorijs, vti suadebamus, ad preces ritè concipiendas diligenter muniri atque armari. Porrò vt prædicta in commodam praxim reducamus: duo inter alia fieri possunt. PRIMVM, considerare attentè, quemadmodum in principio cap. huius explicauimus, nos propter communem naturæ nostræ ignorantiam rudes & ignaros esse, quid in oratione, nos petere, quomodo gratias agere, quomodo diuino numini offerre oporteat: tum etiam nos propter eiusdem naturæ nostræ infirmitatem & fragilitatem, nostris duntaxat viribus fretos tentationibus & distractionibus, quibus Dæmon in oratione turbare nos nititur, resistere non posse, ac proinde necessarium nobis esse, diuinam opem magna cum instantia & contentione implorare. DEINDE. Plurimum proderit, ad Beatissimam virginem MARIAM, ad Angelum tutelarem, atque ad alios Sanctos patronos & protectores nostros confugere, atque rogare, vt Dominum pro nobis deprecetur,

Oratio diff. culter bene peragitur.

Collat. 23. cap. 19.

Quomodo orationes præparatorie ad praxim conferendæ sint.

I.

II.

tur, vt ipse intrinsecus nos dirigat, & in vniuerso hoc orationis opere manum auxiliatricem porrigat.

DE QVINTA PRÆPARATIONE quam cōstituūt Præ-
ludia.

CAPVT VI.

Quid sint
præludia in
Meditatio-
ne.

PRÆLVDIA siue Præambula, quibus ante orationem nos præparamus atque disponimus, nihil aliud sunt, quam puncta meditationis instituendæ, seu filii historię, in meditationem assumendæ, ad memoriam reducere, & imaginationis beneficio, quandam loci compositionem moliri: id est animo fingere, nos eo in loco, vbi ea, quæ mente tractaturi sumus, facta & gesta fuere, consistere: quod idcirco fit, vt anima orationis tempore in se tantò attentius maneat recollecta, & distracta, quemadmodum sæpenumerò accidit, faciliiori negotio se ad locum mente conceptum, atque ex eo ad res in meditationem assumptas, reuocare valeat.

Cur appel-
latur Præ-
ludia.

Appellantur autem Præludia, quia, si cum diligentia & accuratione fiant, sunt veluti experimentum quoddam illius ineffabilis conuiuij, ad quod anima orationis tempore à Deo amantissimo inuitatur, iuxta illud Psalmistæ: *Gustate, & videte, quoniam*

Psal 33.

quoniam suavis est Dominus. Quod verificatur in oratione.

ATTAMEN non est consultum, generatim loquendo, nimis diu hærere, aut multum temporis expendere in hisce Prælu- dijs, nisi fortè tanta esset DEI pietas, ac misericordia, vt ex speciali gratia, animam cœlesti suauitate sua, in principio cõuiuij, velit inebriare. Et quamuis oratio præpa- ratoria, de qua in præcedenti capite sermo fuit, sit etiam simul quoddam Præludium, necessariò antecedens orationē, nihilo se- cius ab his de quibus modò agimus, est valdè diuersum: quia illud in omni ora- tione est semper idem, hæc verò secundum meditationis materiam variantur.

NAM in mysterijs vitæ ac necis Do- minicæ tria possunt fieri Præludia. Pri- mum, quod historiam, quæ mente re- uoluenda est, contineat, ne memoria o- rationis tempore in incertum vagetur. Se- cundum, quod complectatur compositionē loci, in quo celebratū fuit mysteriū, vt in- tellectus tantò sit attentior & recolletior dū animo fingit, se (verbi gratia) in præto- rio Pilati, aut in habitaculo, in quo Chri- stus spinis fuit coronatus, si hoc mysteriū sit mente tractandū, consistere: idem esto de alijs mysterijs iudicium, vt nimirum locus ipsis congruus assumatur. Tertium quod

Quæ & quot in qua- uis oratione præludia sint adhibē- da.

Preludia se-
cundū me-
ditationis
materiam
varianda,

quod rei concupitæ petitionem compr
hendat, vt voluntas tantò efficacius illa
amplectatur & concupiscat. In meditatio
nibus aliarum rerum spiritualium, vt sū
peccati fœditas, virtutum pulchritudo, &
liaque similia, duo sufficiet adhibere Pre
ludia. *Primum sit*; Loci compositio, qu
debet esse imaginaria, id est, sub simili
tudine aliqua sensibili, rem meditandam
oculis, quoad fieri potest, optimè & ex
ctissimè subijcanti: exempli causa: si me
ditatio futura sit de peccati deformitate
fœditate: poterimus imaginari, nos vide
re animam inclusam & constrictam in hu
mano corpore, tanquam in carcere obsc
rissimo, hominemque in hac valle miseria
rum exulantem vndique à brutis animan
tibus, & monstris truculentissimis, quæ sū
peccata, circumdari & ad necem quæri
Secundum sit: Illius quod desideratur peti
tio: verbi gratia: in meditatione de pecca
ti turpitudine, quæritur dolor de peccatis
qui potissimum flagitandus est: similiter
faciendum in alijs &c.

DE MEDITATIONE.

CAPVT VII.

OSTENDIMVS hætenus quæ ad o
rationem & meditationem præpa
ratio-

rationes requirantur: restat modò, vt videamus, quot sint Orationis species, & speciatim quid sit Meditatio, quotq; in se partes complectatur: idq; summa, quoad fieri potest breuitate, nam, sicut in principio meminimus, in hoc tractatu nihil aliud nobis est propositum, quàm tradere breuè quandam instructionem de Orandi methodo, vt ei, qui iuxta ordinem, quem nos constituemus, Dominicam passionem meditari voluerit, nò opus sit, aliorum librorum subsidia requirere.

ANTEQVAM verò ad partium Meditationis explicationem transgrediar, proferam hoc loco, præceptum quoddam Israelitico populo, in Deuteronomio à Moyse traditum, ex quo euidenter patet, quanta nobis incumbat obligatio fidei mysteria crebrò in meditationem assumèdi, & sanctum debitumque hoc exercitium frequentandi. Redegerat Moyse loco præallegato admiranda beneficia, & singulares fauores, quos summus & æternus DEVS, illi populo ab egressu ex Aegypto vsque ad ingressu in terram promissionis præstiterat, in breue compendium: & quia simul præuidebat ex illa gente quam plurimos esse nascituros, qui eorum beneficiorum quibus proauis & antecessores eorum à DEO decorati fuerant, non fuissent oculati inspe-

C ctiores

Deut. II.
Quanta sit
obligatio
nostra ad
meditanda fi-
dei myste-
ria.

ctores, mandauit eidem populo, vt filios suos ad eximia illa, quæ coram intuentibus essent, meditanda, posterisque suis tradenda instruerent. *Docete, inquit, filios vestros, vt illa meditentur, quando sederis in domo tua, & ambulaueris in via, & accubaueris, atque surrexeris.* Hoc præceptum ad salutem, visum est mihi hoc loco in medium adducere, vt nos Christiani ad usum & consuetudinem Redemptionis beneficium mente reuoluendi complectendam animaremur: idque tantò amplius, quantò beneficia nobis collata, illis quibus *Moyfes recenset, & sæpè memoria repetit, iubet, illustriora & ampliora sunt.*

Oratio duplex est, vocalis & mentalis.

DIVIDITVR autem (vt eò reuertamur vnde digressi fueramus) Oratio in vocalem, id est, illam quæ voce fit; & mentalem, id est, illam, quæ sine strepitu verborum peragitur in profundo animæ, & in remotiori eius parte, hoc est intellectu & voluntate: dum videlicet hæ duæ potentia exercent se, vna in consideranda virtutum pulchritudine & vitiorum deformitate: in reuoluendis salutaribus documentis & instructionibus, quas mysteria vite & necis vnigeniti DEI filij nobis suppeditant: altera in bono inflammati cū affectibus & flagrantibus desiderijs amplectendo, & malo detestando: instatibus vnâ precibus

bus immortalis DEI opē implorando, vt heroicas illas virtutes, quæ in Christo & sanctis eius resurgent, imitari, & vita exprimere tribuat. De hac mentis Oratione hoc pacto accepta (vocali oratione seposita) in sequentibus capitibus agemus.

DE MATERIA ET FORMA
Meditationis.

CAPVT VIII.

MEDITATIO de qua in præcedent. cap. breuis tractatio nobis fuit, duas in se partes cōtinet, materiam & formā.

*Materia me-
ditationis
est mysteriū
quod mente
tractatur.*

MAERIA est mysteriū siue res quæ in meditationem assumitur, qualis v. g. est Incarnatio, Natiuitas, vita & mors Christi: peccatum, lapsus Angelorum, Adami transgressio & similia. Quæ materia vt plurimum in aliquot puncta distribui cōsuevit, vt hoc pacto facilior reddatur meditatio, & anima in vno forsitan partū non inueniēs, ad aliud transeat: hoc duntaxat obseruando, vt cum in aliquo puncto suauē buccellam reperit, in eo tamdiu moram trahat, quoadusque sibi plenē satisfecerit, nec tum ad alia progredi festinet.

FORMA est methodus discurrendi de supradicta materia, quæ varia est. Prima discurrendi methodus consistit in applicatione potentiariū animæ; memorię, intellectus,

*Forma me-
ditationis
est modus
discurrendi.*

Officia po-
tentiarum
animæ in
meditatio-
ne qualia
sunt.

lectus, & voluntatis. Officiū memoriae
nudè repræsentare intellectui historia
seu id quod mente tractandum est. Officiū
intellectus est, non quidem forma
insignes atque subtiles de re proposita
ceptus & ratiocinationes, sed inuenire
taxat, diuina ope adiuuante, argumen-
tationes, quibus voluntas eodem diuini
auxilio roborata, possit se excitare & per-
mouere ad amplectendos virtutum actus
& circa illas feruentia proposita, seu resolu-
tiones concipere. Officiū voluntatis
est distineri in aliqua sancta affectione,
quam deliberatò meditando secum statuere
& proponat id perficere, quod ad maius
DEI seruitium, illustrioremque gloriam
pertinere intellexit: in quo totus orationis
fructus consistit.

II.

SECUNDA methodus in meditatione
discurrendi, consistit, in considerandis
personas, verba, actiones & gesta eorum
qui ad mysterium, quod mente reuolu-
tur aliquo modo spectant: laborando fru-
ctum ex omnibus elicere, faciendoque con-
tinuam ad nosmetipsos reflectionem, &
eam semper vicissitudinem obseruando
vt posteaquam intellectus vnum actum
absoluerit, alterum voluntas perficiat.

III.

TERTIA methodus consistit in sensu
applicatione, & illa est ad imaginationem
ratio

rationis tempore stabiliendā omnium efficacissima. Fit autem ista applicatio hactenus. Oratio: nimirū, vt si imaginemur nobis, nos videre ipsas personas in mysterio proposito interuenientes, omnesque circumstantias, circa illas occurrentes notare: auscultare præterea quid loquantur, & inter se tractent: gustare adhæc & adorari interiore sensu, quanta sit dulcedo & fragrantia sanctæ animæ: si deinde in hæc omnia reflexionem faciamus, & ad nostram utilitatem ea conuertendo fructum aliquem inde eliciamus: si præterea imaginemur, nos tangere, & osculari vestimenta, loca & vestigia omnium rerum, ad personas & mysteria proposita pertinentium.

Quid sit in meditatione applicatio sensu.

His ita generatim prælibans, restat vt speciatim actus, quos in meditationem cadere diximus, explanemus: omissis igitur memoriæ actibus, quandoquidem satis clari & aperti sunt, de ijs qui ad intellectum & voluntatem spectant, tantummodò differemus, atque illis non omnibus, quia innumerabiles forent, sed principalioribus, & magis communibus, sicque huic tractationi finis imponetur.

DE PRIMO ACTU MEDITATIONIS, qui est Consideratio.

CAPVT IX.

P R I M V S & præcipuus actus meditationi deseruiens, est actus considerationis, per quem intellectus ponderat & examinat in proposito sibi mysterio varias circumstantias, multaque alia specialia, inuestigando fines, & incitamenta earum: qui actus si debito modo fieret, Oratio & Meditatio, imò cunctæ actiones humanæ essent rectissimè constitutæ: quia (si verum fateri volumus) omnium actionum nostrarum bonitas à consideratione dependet, & omnis iridem earundem malitia ab illius defectu: quem admodum sacræ literæ plurimis in locis indicant, & Sancti Patres sæpenumerò nos admonent, quin & nos ipsi hoc manibus palmam. Hinc est quod pro-re aliqua nobis demandata rectè conficienda, tempus deliberandi, & totam rem nobiscum expendendi flagitamus: vel cum alicuius lapsus culpam à nobis amoliri volumus, aliam meliorem ac probabiliorem excusationem reperiri non valeamus, quàm vt dicamus. Non cogitaueram: non aduerteram. Ideò Sapiens, & antè illum Propheta Dauid omnem peccatorem affirmat simul esse ignorantem.

Maximè

Quanti referat, in omnibus rebus esse consideratura.
Esaï. 44. 7.
Ierem. 12. 6.
Elij.

Pro. 29. 7.
Esaï. 35.

MAXIMI igitur interest, vt homo spiri-
tualis, qui orationē & meditationem suam
ritē absoluerē desiderat, nouerit modū ex-
ercendi hunc Considerationis actū, sum-
maque cum diligentia illum in opus con-
ferre adnitatur. Et quanquam meditatio-
nis obiecta, varia & multiplicia sint, & id-
circo nō facile possit de illis certa præscri-
bi regula: attamen documenta quædā, hac
in parte obseruanda subiungemus, vt actus
hic, tanti ponderis & momenti, in praxin
& opus conferri valeat.

Actus confi-
derationis
circa quæ
in Oratione
debeat ex-
erceri.

Primum ergo documentum sit. In my-
sterijs vitæ & passionis Christi, considerā-
da sunt: personæ, verba, & opera. In per-
sonis, affectus, virtutes, intrinsecæ illorum
cogitationes, & extrinsecæ corporis cōpo-
sitiō seu mores externi. In verbis, sensus, &
finis propter quem prolata fuere. In ope-
ribus, substantia & essentia illorum, vt
verbi gratia, in opere incarnationis, con-
siderandum est, quid sit incarnari. Ver-
bum diuinū: idem esto iudicium de alijs.

I.

Secundū sit. In ijsdem mysterijs confide-
randæ sunt circumstantiæ temporis & lo-
ci: modus, quo cū illa perfecta: & media,
per quæ facta fuerunt. Causæ demum, quæ
ad illius effectiōnem concurrerunt.

IV

II.

Tertium. In consideratione diuino-
rum beneficiorum, expendenda nobis
est,

C 4

est,

est, primum illorum magnitudo & excellentia: tum beneficientis qualitas: deinde beneficium accipientis conditio: postremo finis propter quem beneficium confertur.

IV.

Quartum. In vitijs considerata sunt: primum grauitas & deformitas illorum, quatenus DEVM offendunt; deinde damna quæ nobis adferunt: tum ad extremum remedia, quæ pro illis deuitandis sint vsurpanda.

V.

Quintum. In virtutibus animo reuoluenda sunt: primum earum utilitas, necessitas, & pulchritudo: deinde vitiorum oppositorum deformitas: tum Christi & sanctorum exempla quæ nobis in iisdem virtutibus prætulerunt: postremo, media quibus eæ conquirendæ & assequendæ sunt.

VI.

Denique in omni re considerata sūt, natura & proprietas illius, cum vniuersis circumstantijs, & effectibus ab illa productis aut producendis, faciendo semper in omnibus, ad nosmetipsos reflexionem, quemadmodum paulò ante dictum est, vt hac ratione, similes considerationes ad fructum nostrum spirituales propriamque utilitatem possimus conuertere.

* *

*

DE

DE SECUNDO ACTU MEDI-
tationis, qui est Confusio, seu Com-
punctio.

CAPVT X.

ACTIONES quæ sequuntur sunt pro-
priè voluntatis, quanquam compun-
ctionis actio, de qua hoc capite acturi su-
mus, aliqua ex parte mista est cum actu in-
tellectus, quemadmodum clariùs videbi-
tur in vsu illius.

EST autem actus compunctionis in
sancta & feruenti meditatione maximi
ponderis ac momenti, quo nimirum ab il-
la egrediamur, non modò in intellectu il-
luminati, & in voluntate succensi & infla-
mati, verum etiam purgati & mundi ab o-
mnibus culparum & miseriarum nostrarù
maculis. Notat Tertullianus lib. de velan-
dis virginibus: in primis parentibus no-
stris, post fructum arboris vetitæ, hoc est,
scientiæ boni & mali, degustatum, primù
eorum iudicium scientificum fuisse vere-
cundiam, propter quam nuditatem suam
confestim operuerunt, & ficus folijs con-
texerunt. *Adam & Eua, inquit, humani ge-
neris principes, vbi de arbore agnitionis gusta-
uerunt, nihil primum senserunt, quàm erubescen-*

Quantum
momenti ad
meditatio-
nem adfe-
rat, confusio
& compun-
ctio.

Tertul.li. de
vel. virgin-
um.

C 5

Quod

Quod igitur ille grauis & antiquus scilicet
 ptor in protoparentibus nostris Adamo
 Eua obseruauit, hoc ego in meditatione
 actibus noto: videlicet, posteaquã intellexi
 ctus, lumine, diuina pietate illi communi-
 cato, diligenter & accuratè secū expen-
 dit, quã graua sint vitia & scelera nostra
 quam ingens nostra erga innumera Dei
 beneficia ingratitude: quam supina in bo-
 nis actionibus negligentia: quales deni-
 que & quam peruersi mores & habitus
 nostri, opus esse vt excitet in se actum
 confusionis & compunctionis cum san-
 cto suiipsius odio coniunctum: atque in-
 dignum se fateatur, qui coram creaturis
 nedum coram illarum Creatore astet &
 compareat.

A confide-
 ratione cul-
 parum nos-
 trarum na-
 scitur & cõ-
 fusio & cõ-
 punctio.

Actus com-
 punctionis
 quo modò
 ad vsum
 transferen-
 di sint.

Vs vs autem prædictorum in eo con-
 sistit, vt doleamus, verecundemur, & erub-
 bescamus de mysterijs, ingratitude ini-
 bus, & defectibus nostris, quoniam
 obligationi nostræ tam parum satisfaci-
 mus, vocationique & inspirationibus di-
 uinis tam languidè respondemus: ex quo
 fit, vt humiliter & submissè, de nobismet-
 ipsis ac rebus nostris sentiamus, adeoque
 agnoscamus nos omni malo, omni que ca-
 stigatone & contemptu dignos, contra
 verò omni bono indignos esse.

A hac cognitione, vt in pusillani-
 mita-

mitatis & desperationis vitium non corruamus, mox ad magnam quandam confidentiam animus est erigendus, excitando in nobis ardentissimum emendationis perfectæ desiderium, diffidendo prorsus de nobismetipsis, & diuinæ gratiæ auxilio innitendo, quemadmodum infirmus & claudus, qui ex morbi violentia debilitatus, & usu membrorum priuatus, cum non potest per seipsum se regere & de loco in locum mouere, viribus sani alicuius & robusti hominis innitens, multo iam facilius sibi id esse per aliorum opem videt, quod prius per propriam imbecillitatem erat difficillimum, & penè impossibile.

DE TERTIO ACTU MEDITATIONIS, qui est Spes.

CAPVT XI.

ACTVS iste firmæ in DEVM spei atque fiducia, frequenter in Orationibus nostris exerceri debet, tanquam res DEO vehementer grata, quamque ille à nobis potissimum requirit: quod Apostoli in Constitutionibus suis testificantur, quando scribunt. DEVS à nobis in precatōne requirit præcipuè fiduciam. Proficiscitur autem à consideratione qua

Actus spei
sæpe debet
exerceri.

Sex. constit.
c. 20.

qua nobiscum in meditatione expendimus
 diuinam omnipotentiam, nostrasque ne-
 cessitates maximas, nec quenquam ab il-
 lis præter DEVM posse nos eximere, qui
 solus verum, diuina gratia sua, nostris ma-
 lis remedium adferre, atque omne bonum
 & auxilium nobis impartiri potest, modò
 in illo spem nostram collocemus, & nos
 totos in omni euentu, in paterna illius bra-
 chia proijciamus. Expendebat hæc frequen-
 ter secum S. Bernardus doctor mellifluus,
 & idcirco crebros & eximios fiducia in
 DEVM actus exercens in hæc verba prorup-
 sit: *Ad quid horum, inquit, refugium facis? in
 quo horum omnium speras solatiij aliquid, ali-
 quid auxiliij? Si quæras intra te, aruit cor tuum,
 & obliuioni datum te reperies tanquam mor-
 tuum à corde: si infra te, corpus, quod corrumpi-
 tur aggrauat animam: si circa te, etiam terre-
 na habitatio deprimit sensum multa cogitan-
 tem. Quare ergo supra te: omne enim datum op-
 timum, & omne donum perfectum desursum
 est, descendens à patre luminum. Quod idem
 est, ac si dixisset. Circumspice creaturas om-
 nes quantæcunque excellentiæ, venustatis
 & pretij sint: & dic obsecro, in qua po-
 tissimum spem tuam collocabis? cui inni-
 tæris? in qua oblectationem & voluptatè
 tuam quæres? à qua opem expectabis? in
 qua fiduciam repones? nunquid in temet-
 ipso?*

*Ser. 6 in Ps.
 Qui habitat.*

*A solo Deo
 omne bonū
 sperari po-
 test.*

ORATIONE MENTALI. 49

ipso? Ingredere intima cordis tui, & inuenies ea penè exaruisse, imò quod magis deplorandum est, animaduertes te longè à te ipso, longè à corde, longè à cognitione DEI discessisse, & vitijs in prædam cessisse, esseque velut exanimem & mortuum. Nunquid ad ea, quæ sub te respicies? At mortale illud exuium, corpus illud vitæ sepulchrum, laqueus mortis, viua mors, hostis corruptioni obnoxius, dum odiedo nos allicit, dum ad terram assiduò deprimit, non modò vallum præstat nobis alleuamentum, sed etiam miseræ animæ oneri est. Nunquid ad ea quæ circa te sunt te conuertes? ad omnia quæ conspicias, nihil sunt aliud, quam laquei sensuum, latrones qui ficta & adumbrata voluptate omnibus cogitationibus tuis te despoliât, vt sic postea enecent. Quamcunque denique in partem oculos circumtuleris, videbis aliud nihil tibi restare, quam vt animû ad illam cælestem patriam erigas, à qua gratiæ omnes vbertim descendentes nos irrigant: vnde etiam pater luminum, omnia quæ bona & perfecta sunt nobis largitur. Videtis ergo quomodo sanctissimus hic vir, breui, at eleganti & graui discursu methodum nobis tradit, quâ si amplectamur, nos etiam in orationibus & meditationibus nostris frequentare possu-

mus

Quomodo
exercendi
sint actus
spei.

mus actus firmæ in DEVM spei atque fiducia: nec debent nos abstergere necessitates nostræ quâ plurimæ, imò ne illud quidem, quod ex parte nostrâ, nulla extent in Deum promerita, adeoq; digni nō simus quos ille respiciat, vel beneficijs ornent, quia omnipotentia DEI infinita & incomprehensibilis est, nec minor illius misericordia, per illam ab omnibus necessitatibus nostris eximere nos valet, per hanc autem ea quæ nobis desunt, merita supplere.

Remedia ad
eamdem spem
excitandâ.

IVVABIT præterea ad eandem spem excitandam, vti sequenti consideratione. Si ciuem quendam tenuioris fortunæ, Pōtifex aut Imperator spontanea voluntate multis insignibus beneficijs & gratijs affecisset, & denuò nemine urgente aut intercedente, illum ad aulam suam accerferet, quo multò maioribus & excellentioribus eum fauoribus decoraret, nonne is, tam singulari Principis amore animatus, cum sciat se ab illo muneribus ornandum & ditandum esse, magna cum fiducia eò pergeret, & ei se offerens, debita cum reuerentia, magno animo & spe omnia, quæ vellet postularet; idque eò securius, si cubicularij & intimi Principis consiliarij, ei vel amicitia vel consanguinitate iuncti essent. Itã etiam & multò amplius, nos, qui certò no-

uimus

uimus DEVM innumera nobis beneficia præstitisse, & summo nobiscum agendi & conuersandi flagrare desiderio, vt thesauris & gratijs suis nos locupletet & ornet, quando ab illo vocamur, & vt conspectui eius nos sistamus, accersimur, quod in oratione fit, vbi reuerà præsentés sunt cum gloriosissima DEI genitrice Maria, Angeli & Sancti omnes, amici & protectores nostri, tum, inquam, debemus magna cum fiducia ad illum pergere, atque sperare nos omnia, quæ ad ipsius gloriam, nostramque salutem & vtilitatem spectantia poposcerimus, obtenturos.

DE QUARTO MEDITATIONIS Actu, qui est Amor.

CAPVT XII.

TAM conforme est naturæ creaturæ ratione vtentium, amare bonum quod cognoscunt, vt videri possit, non esse necessariū aliam hic de amoris affectu mentionē inferre: adeoq; nos ad cæteros meditationis actus transire potuisse, sine vltiori inculcatione, quod in meditationibus crebri actus amoris in Deū exercendi sint: cum vnicum hoc sufficere potuerit, hortari, vt sæpe oculos mentis in immensum illud diuinæ bonitatis pelagus defigermus: sic enim alijs etiam monitoribus non

Actus amoris erga Deū naturalis est rationali creaturæ.

Amor nascitur à cognitione boni.

CANT. 2.

Amor unit nos Deo.

non accedentibus, efficacissimi amoris actus sequerentur, quemadmodum colligi potest ex sponsæ verbis, ubi postquam dixisset, se à sponso deductam ad contemplandam thesaurorum illius magnitudinē, bonorumq; inexhaustam amplitudinem: gloriæ suæ abundantiam esse sui fecunditatem, & alia multa quae diuinis cellarijs abdita & conclusa iacent nulla alterius memoriæ, præcepti, aut consilij habiti mentione, statim subiicit, sponsum amorem ei indidisse: *Introduxit me Rex, inquit sponsa, in cellam vinariam, ornavit in me charitatem.* Vbi alius textus legitur: *Et imposuit mihi tributum amoris.* quod videlicet ipsa bonitatis & magnitudinis sponsi intuitio seu contemplatio, certissima causa fuisset, sui erga illum amoris, & tributum amoris ab illa exegisset. Cum ergo hæc ita se habeant, non videretur necessarium esse quicquam aliud de amore qui nostram meditationem sociare debet, inculcare: sed quoniam multi nos desiderant, quomodo hic actus exercendus & ad usum transferendus sit, nolui committere, ut illum silentio viderer prætermissum.

DICO igitur amorem esse actum non modo gravissimum DEO, verum etiam efficacissimum ad vincendum nos diuinæ maiestatis

estati: qui magis magisque crescit, & accenditur acceptorum beneficiorum consideratione, & maiorum donorum obtinendorum spe atque fiducia: quod *primum* fit, si cum animis nostris expendamus DEVM esse infinite amabilem: quia est inexhaustum pelagus bonitatis, pulchritudinis, & omnis perfectionis; ideoque decere, ut congaudeamus & congratulemur eò de omnibus bonis & omni magnificentia eius, non aliter atque si nostra esset: & ut desideremus tantam bonitatem ab omnibus creaturis uti æquum est cognosci & amari, atque omnes igne amoris illius liquefieri. *Deinde*, si animaduertendo, quod à nobismetipsis DEVM sufficienter diligere nequeamus, etiam si tot amoris actibus, quot sunt, fuerunt, & erunt creaturæ, illum amarem, cum is omnia creata in immensum superet: si inquam hæc nobiscum reuoluendo, confugiamus ad sanctissimam Christi humanitatem, ad Beatissimam Dei genitricem, ad Angelos & Sanctos omnes, ut illi nobis veluti mendicis aliquam illorum actuum amoris, laudis, & benedictionis, quos ipsi incessanter in cœlesti Paradiso exercent, partem largiantur, quam DEO presentemus: si ad extremum DEVM precemur, ut pro sua immensa bonitate nostrum imperfectum suppleat, ei que amo-

Quomodo
amoris actus
ad vsum
transferendi
sint.

I.

II.

D rem

rem illum offeramus quo semetipsum
ligit, qui quoniam infinitus est, plene
que perfectè illi potest satisfacere.

III. **POSTREMO** id fit, si nosmetipsos in
amore creaturarum, & omni propria vo-
luntate expoliamus, & sola diuina volumus
nos vestiamus, nihil aliud desideramus
quam diuinum ipsius beneplacitum in
omnibus adimpleri.

DE QUINTO MEDITATI-
onis Actu, id est, firmo Christum
imitandi proposito.

CAPVT XIII.

PRAECIPVVS scopus ad quem in
meditatione animus extendendus,
clauus qui potissimum à nobis pulsandus
ac feriendus, hic est: vt firmiter & delibe-
rato animo meditans secum statuat, Chri-
sti actiones, quoad fieri potest, imitatione
exprimere: in hunc actum Orationis me-
stræ substantia necesse est, vt desinat. In-
terrogatus aliquando à sanctissimo quo-
dam Patre, diabolus, quid esset, quod ma-
ximam ei in spiritali & monastica vita
molestiam atq; fastidium generaret, qua-
eque potissimum forent arma, quibus se ab
illo tutarentur. Respondit: magnam sibi
quidem parere molestiam illorum obser-
uantiam

Orationis
substantia
consistit in
proposito
bene agendi.

ORATIONE MENTALI. 51

uantiam regularem, in silentij custodia, in
ieiunijs & abstinentijs, in omnium rerum
mundanarum neglectu, & contemptione,
in mentis & corporis mortificationibus:
atque per harum rerum obseruantiam, il-
los multas à se insignes referre victorias:
at omnia hæc nihil esse si conferantur
cum damno, quod acciperet ex illorum
Orationibus ac Meditationibus: eò quod
in illis firma proposita conciperet omnes
prædictas regularis disciplinæ obseruan-
tias perficiendi: nec illas ad vsum collatu-
ri essent, nisi Oratio vires ad hoc neces-
sarias illis subministraret, atque per eam
suggestiones suas virili animo repellen-
das animarentur: ita quod integram si-
bi de illis polliceretur victoriam, si eos
ab Oratione abstrahere & deijcere pos-
set.

Firma pro-
posita in o-
ratione co-
cepta dia-
bolus vhe-
menter me-
tuit.

Virtus ora-
tionis.

Ex quo intelligere possumus: Oratio-
nem vt nobis proficua & salutaris fit, vt-
que ea veluti scuto quodam validissimo,
aduersum omnes aduersarij nostri tenta-
tiones & gladio potentissimo ad eundem ex-
pugnandum atque fugandum vti valea-
mus; necessarium esse, quemadmodum
hostis noster ipsemet confitetur, vt firma
concipiamus proposita, quarum virtute
postea bonas actiones mente conceptas o-
perare exequamur.

D 2 RATIO

RATIO verò quæ nos excitare & stimulare possit ad hunc actum in meditationibus exercendum, hæc est: quod Oratio nis verus finis & scopus non sit pura & simplex rerum & mysteriorum, quæ merceduntur, consideratio: nec etiam actus & sensus intrinseci à quocunque actu exorti: sed ipsamet operatio, nimirum ut quisque viuat & operetur virtutum actiones iuxta statum suum: ac proinde necessarium est, ut ante omnia in illa enimur, seria & deliberata formare proposita, omnia quæ status nostri obligatio à nobis requirit. perfectè exequendi: concipere adhæc viua & efficacia desideria vite IESU Christi, & MARIAE matris eius sanctissimæ; & aliorum sanctorum imitanda peccatum omne, licet minimum, fugienda: passiones & malas inclinationes curandas mortificandi, omniaque virtutum singularum exercitia quoad fieri poterint opitulante diuina gratia ad vsu conferenda. Ita si in meditationibus nostris egerimus, experiemur illas nobis esse fructuosissimas.

Nec verò quisquam propterea exanimetur, quod actus hosce & firma hæc proposita, in Oratione sua exercendo, nihilominus ea quæ proposuerat, & facere statuerat, non allequatur, sed quemadmodum Ioannes Gerson consulit, cogitet secum se mutò

Quid nos mouere possit ad firma proposita bene agendi in oratione formanda.

Nulla difficultas à bonis propositis nos debet absterere.

multò minus ea perfecturū fuisse, si bona hæc proposita omitteret: ideoque illa indies renouet atque continuet, nam si gutta durum lapidem, non vi sed sæpè cadendo cauat, quomodo non etiam sperandum sit, hæc aliquando cor illius, etiamsi lapidis instar induruerit, emollitura, cauatura & discissura esse? Præterea si in omni genere meditationum decet firmiter proponere Christum Seruatorem imitari, multò amplius id agere conueniet in meditationibus Sacratissimæ Passionis eiusdem vnigeniti DEI filij: tum quia passus est, vt nos in viam salutis, quæ sunt bona opera, dirigeret: tum quia Christus est speculum, in quo attentè nosmetipsos contemplari: norma item vitæ nostræ, atque idæa & exemplar, in quod oculos considerationis nostræ defigere, cuique nos conformare debemus: iuxta illud S. Pauli Apostoli. *Conformes fieri imaginis filij sui.* Neque id immeritò: sed hac de re latius in tractatu de Passione differemus.

Christus est operum nostrorum exemplar.

Rom. 8.

DE COLLOQUIIS QUIBVS
Meditatio concluditur.

CAPVT XIV.

MEDITATIONEM excipit colloquium, quod aliud non est, quam familiaria.

Quid sit colloquium.

D 3 milia.

miliaris & ardens anime cum DEO serm
 cinatio, quando intrinsecus à sancto al
 quo affectu ad hoc se permoueri sētīt. Et
 enim posteaquā in meditatione summat
 DEI erga se bonitatē perspexit, magna
 fiducia & amore affectū induit, vel spon
 erga sponsū, vel serui erga dominum, ve
 amici erga amicum, vel filij erga patrem
 & reuerentiā amorem, amori confidenti
 & sanctam quandam familiaritatem con
 iungens, sermones cum DEO miscere ac
 greditur, aliquando se de vitijs & imperi
 ctionibus suis accusando, nonnunquam
 necessitates suas detegendo, quandoq; gra
 tias & laudes ei referendo, aliquando totū
 se diuino beneplacito offerendo, & resigna
 nando, nōnunquā cum Abrahamo dicēdo
Genes. 18. loquar ad Dominum meū, cum sim puluis & cinis. Deniq; diuersos alios actus in medita
 tione iā recensitos, aliosq; quam plurimos
 neque certo numero, neque regula defini
 tos exercendo: quarū affectionum omnium
 amor, fons, scaturigo & terminus est. Et
 quæ ad colloquium præcipuè requiruntur,
 ad 4. capita reduci possunt. 1. ad gratiarum
 actionē: 2. ad oblationem: 3. ad petiti
 onē. 4. ad obsecrationem seu intercessionē.
 Cæterum colloquiū, quamuis non modò
 in fine meditationis, sed etiā quotiescunq;
 affectus, à spiritu sancto motus, faciendum
 est

esse dictauerit, in ipsius meditationis decursu fieri possit ac debeat: idcirco tamē ad finē referuatur, quia hic locus est ei magis proprius & conueniens, imò omni tēpore necessariū est Orationem colloquio, idq; maximo quoad fieri potest cū affectu terminare. Et quoniā nō rarò vsu venit vt diuinae inspirationes & intrinsecæ animarū nostrarū motiones vno magis tempore quā alio abundant, idcirco nulla potest certa de colloquijs instituendi præscribi regula, sed meditās debet internas illas motiones & inspirationes sequi, neq; tū de ordinis sui perturbatione sollicitus esse, quin potius se totū illis submittere, illas summa cū animi humilitate ac puritate suscipere, & cū veræ gratitudinis affectu in Deū referre, vt edo illis ad virtutis illius acquisitionē, & vitij extirpationē, ad quod tū maximē se propēsū esse aduertit: non autē ad gustū & voluptatē suam. Explicata hoc pacto colloquij definitione, methodo itē ac tēpore eius instituendi: nihil aliud restat, nisi vt eos qui orationē facturi sunt, moneā & horter, ne parui pendāt eximiā hāc dignitatē, quod illis eousq; detur pertingere, vt familiares cū Deo sermones miscere, quē admodū in colloquijs fit, valeant: nā ē beneficijs quæ Deus animæ conferre potest, hoc ferē maximū aut vnū ē maximis est, quemadmodū fusē probat S. Chryf. lib. de Orat. quod

Quando colloquia instituenda fiat.

Eximia dignitas est, posse cum Deo colloqui.

viros pietate & sanctimonia præstante
 cum illud taciti secum expenderent, frequen-
 pore & extasi compleuit: quod dæmo-
 homini totis viribus inuidit: quod denique
 est beatitudinis futuræ quædam in hac vi-
 ta præceptio, seu anticipatio, in qua beato-
 rum animæ, nulla alia in re distinentur
 quam vt DEVM laudibus ornent, & cum
 illo colloquantur: iuxta illud Psalmitæ
 Te decet hymnus DEVS in Syon, & tibi redda-
 rur votum in Hierusalem. Vnde S. Chryso-
 stomus, affirmat homines ex diuino collo-
 quio ex mortalibus immortales, & e-
 temporarijs æternos fieri. Per quod, inquit
 etiam assequimur, vt mortales & temporarij
 esse desinamus: natura quidem mortales, sed
 colloquio, consuetudine, quem agimus cura DEO
 ad immortalẽ vitam transeamus: necesse est
 enim vt qui cum DEO familiaritatem habet
 superior euadat & morte, & omnibus que cor-
 ruptioni sunt obnoxia: quemadmodum enim
 nullo pacto fieri potest, vt qui solis radijs frui-
 tur, non effugiat tenebras: ita nulla ratione su-
 vi potest, vt qui cum DEO consuetudinem agit,
 non desinat esse mortalis: siquidem ipsa digni-
 tatis sublimitas, nos ad immortalitatem trans-
 fert.

Ecce quomodò creatura fragilis, pul-
 uis & cinis, imò nihilum ad tam excelsam
 & eximiam dignitatem extollitur, vt per
 Ora-

Psal. 64.

Lib. de Orat.

*Colloqui-
 um Deo fa-
 cit nos im-
 mortales.*

Quanta sit
felicitas
posse cum
Deo sermo-
nes mittere

Orationem & meditationem, digna sit,
quæ ad Dei familiaritatem admittatur, cū
eo fabuletur, illi miseras suas exponat, ea-
rumque medelam flagitet. O fœlicitatem
incognitam. O honorem à mundanis ho-
minibus absconditum. O thesaurum in-
comprehensibilem. Exultent intimis præ-
cordijs religiosi & spirituales viri, quibus
DEVS præclaram hanc lucem detexit. Cur-
rant excelso & ingenti animo ad amantif-
simum, à quo inuitantur, Patrem. Natent
in hoc mari cœlestium suauitatum. Ine-
brientur ex consideratione tantæ charita-
tis. Gaudeant de pignore futuræ beatitu-
dinis. Viuant in terris vitam angelicam.
O beatitudinem & fœlicitatem non intel-
lectam, ac parui pensam. Aestimant se ho-
mines mundo dediti fœlicissimos, si pos-
sint Principis sui gratiam sibi conciliare,
atque cum illo ad libitum confabulari: &
nos non reputabimus fœlices, qui omni
tempore & hora cum DEO sermones pos-
sunt miscere? Si autem humani & affabi-
les censentur esse illi Principes, qui omni-
bus cuiuscunque conditionis hominibus
ad se aditum permittunt, illisque faciles
præbent aures: qualem nos dicemus esse
summi DEI benignitatem, & humanita-
tem, qui omnes ad colloquium admittit?

Iure igitur os illud aureum exclamat. *Quis*

*chryl. li. i. de
orat.*

non obstupescat & admiretur tantā benignitatem & benevolentiam, quam in homines de-
 rat DEVS, qui immortalibus tantum hono-
 largitur, vt dignos nos habuerit, qui cum
 colloquamur, nostraq; vota apud ipsum depo-
 namus. Ad autē quod optimo iure, huic san-
 cto viro, tantam peperit admirationem,
 multò maiorē nobis pariet, si DEI, cū qui
 loquimur altitudinem, & contrā nostram
 infacundiam & vilitatem perpendamus.
 Excusabant se Moyses, Isaias, & Ieremias,
 cū essent hominibus locuturi, & se in-
 fantes, elingues, infacundos, & ex conse-
 quenti, ad loquendum in idoneos reputa-
 bant: & nos cum DEO locuturi quid dice-
 mus? Profectò, non posset homini tantū
 inesse audacia, vt cum DEO locuturus of-
 ficiū ausit aperire, nisi ei certò constaret
 quanta sit DEI bonitas & humanitas: &
 quantoperè hoc ipsum desideret & gra-
 tum habeat, quemadmodum Christus re-
 demptor noster varijs in locis demonstra-
 uit: primū quando identidem ad pe-
 tendum nos admonuit: *Petite*: deinde
 quando nos instruxit, quibus potissimum
 verbis cum DEO locuturi vteremur: *Cū
 oraueritis, dicite: Pater noster &c.* demū
 quando varijs parabolis, nimirum illius,
 qui media nocte ad vicinum panes petitu-
 rus accessit: & Parentum, qui licet mali
 sint,

Exod. 4.

Isai. 6.

Ierem. 1.

Matth. 21.

Matth. 2.

Luc. 11.

Ioh. 14.

15.

...fint, attamen filijs suis non nisi bona dare consueverunt: alijsque rationibus nos ad Orationem, & ad frequentem cum DEO colloquationem animavit & exstimulavit. Sed hæc de colloquijs generatim dicta sufficiant. Veniamus ad magis particularia.

DE PRIMO GENERE COLLOQUIORUM, videlicet: Gratiarum actione.

CAPVT XV.

COLLOQVIA quemadmodum præcedenti capite à nobis dictum fuit, ad quatuor potissimum genera reducuntur: inter quæ, à gratiarum actione potissimum nobis exordiri visum est, quæ Deo meritis pro beneficijs, à liberali manu eius acceptis, gratias referimus: tum quia, in omni penè meditatione, aliquod DEI in nos beneficium emicat, ideoque rationi consentaneum esse videtur, vt omnis meditatio nostra tali colloquiorum genere ante omnia terminetur: tum quia hinc dependet nostrarum petitionum & obsecrationum efficacia.

NAM actus ille, quo DEO pro acceptis beneficijs gratias agimus, est quidam, vt ita dicam, stimulus, quo vrgemur & obligamus

Gratias Deo pro beneficijs agere, est

illum ad
maiora cō
ferenda
prouocare.

mus idem cæleste numen, vt plenior
profusiore manu, misericordias & grati
suas in nos congerat: quoniam pro ben
factis in nos amanter collatis, gratias ag
do, commendamus ei quodammodò ill
amoris excessum, quo ad nos benefici
ornandos impulsus fuit: quod aliud nihil
est, quam amoris illius flammæ iterum
suscitare & efflare, vt denuò accensæ, ite
rum sicut prius in nos pergunt esse benefi
cæ. Ad quod S. Bernardus respiciens a
quemadmodum riuus & fluminibus vt de
nuò fluere possint, necessarium est, vt a
mare, primam originem suam reuertan
tur: ita quoque, vt in nobis flumina diu
narum gratiarum, denuò & maiore cum
abundantia fluant, opus esse, vt ad DEUM
tanquam principium & fontem omnium
gratiarum redeant: id autem, vti rectè no
tat Apostolus, non aliter fit, quam per gra
tiarum actionem. Verba S. Bernardi sunt
hæc. *Si copia aquarum secretis subterraneis
recursibus incessanter aquora repetunt, vt inde
rursus ad visus vsusque nostros iugi & infatiga
bili erumpant obsequio. Cur non etiam spiritali
les riuus, vt arua montium rigare non desinant,
proprio fonti, sine fraude & sine intermissione
reddantur? Ad locum vnde exeunt flumina re
uertuntur: flumine gratiarum remittantur ad
suum principium cæleste profluuium, quo vberim*

Ser. 3. in
Cant.

Qualiter inq̄ies? qualiter dicit Apostolus: 1. Thes. 5.

In omnibus gratias agentes. Et certè si nobiscum expenderemus, quanti & quales sint tituli, propter quos DEO semper gratias agere tenemur, cerneremus, nos optimo iure ab Apostolo ad sanctum hoc exercitium, in verbis illis, à S. Leone Papa in simili materia prudenter animaduersis, inuitari: *Sine intermissione orate, in omnibus gratias agite.* Qui hos titulos nosse volet, legat Sancti Bernardi sermonem 14. in Psalm. nonagesimum: vbi inter alia sic dicit. *Agamus gratias fratres, factori nostro, Redemptori nostro, remuneratori nostro, aut potius spei nostre: ipse enim retributor, ipse retributio nostra, nec aliud iam, quàm ipsum spectamus ab ipso.* Quibus verbis sanctus hic vir obligationem nostram, qua DEO gratias agere deuincti sumus, ad quatuor capita reducit: nimirum: quia ab illo cõditi, quia redempti, quia incessanter nouis ab eo beneficijs ornatur, quia denique ab illo remunerandi sumus, nõ alio præmio, quam illo ipso.

*Serm. 1. de
Ieiunio.*

Quam multi sunt citati propter quos Deo grati esse tenemur.

*Bern. ser. 14.
in Psal. 90.*

NIHILO MINVS aduertendũ hic est: vnicuique summoperè cauendum esse, ne in reddenda DEO gratiarum actione pro acceptis beneficijs, ita se gerat vti Phariseus ille Euangelicus, qui inani & stulta præsumptione humili Publicano se præferens, superarrogantię suę premiũ retulit, reprobationem

bationem ipsius Dei ore prolatā: quem modum publicanus è contrario, propter quod in suum nihilum se conuertisset depressisset, consortio & amicitia diuini dignus haberi meruit. Porrò vsus seu peris colloquiorum huius generis, talis est

Quomodo
sint Deo
gratias agē-
da.

I.

Primum congregabimus in vnum, omnia naturæ & gratiæ beneficia, qualia sunt creationis, conseruationis, redemptionis, iustificationis, vocationis, Sacramentorum, & alia innumera nobis & ceteris creaturis ad vtilitatem nostram collata. Simulque, conabimur peruestigare ac penetrare magnitudinem donatoris, excellentiam donorum, & infinitum amorem quo cum illa nobis donata sunt: contra verò nostram ingratitude & vilitate ex quibus excitare studebimus in nobis actus recognitionis, atque totis viribus qua ad fieri poterit, ei tum pro nobis, tum pro alijs gratias agere.

II.

DEINDE animaduertētes nos à nobismetipsis ad gratias tam eximio donatoris sicut mereretur referendas non esse sufficientes, vniuersum creaturarum visibilium & inuisibilium agmen aduocabimus, maxime Angelicos spiritus, & Beatorum animas in cælesti Paradiso degentes, quas suppliciter rogabimus, vt in hoc opere auxilio nobis esse velint: ad quem etiam sint

offe

offeremus DEO omnes laudes, gratiarū actiones, & benedictiones, quib⁹ cū partim Beatiss. virgo Maria, partim sanctiss. Christi filij DEI humanitas, partim alij sancti & electi incessāter in cælis concelebrant.

DE SECVNDO GENERE COLLOQUIORUM, videlicet, Oblatione.

CAPVT XVI.

SI magna erat obligatio nostra, quæ admodū præcedēti capite vidimus, quæ nos stimulabat ad Orationes nostras gratiarum actione terminandas: multò maior sine dubio illa est, quæ nos vrget & extimulat, ad offerendum nos DEO in ijsdem Orationibus ac Meditationibus, non modò verbis externis, sed etiam viuis & intimis cordis actibus atque affectionibus: nā si totū quod sumus & habemus, tū propter infinitos alios titulos, tum propter supremū dominiū, quod DEVS obtinet in omnia, quæ sunt extra se, DEI est: ratio exigit, & non tantū magna sed maxima etiā obligatione deuincti sumus, omni hora & momento illi nostrū cor, nosmetipsos, & omnia nostra offerre: non ita vt nobis persuadeam⁹, nos ita agēdo, dare illi aliquid non suū, sed vt agnoscedo nos ipsius esse, desiderem⁹ & velimus pro talib⁹ ab eo suscipi: excitādo in nobis eiusmodi affectū, vt si, quod
tamen

Omnes Dei sumus, & ideo nosmetipsos ei offerre debemus.

tamē fieri nequit, Dei nullo alio titulo
semus, hoc solo oblationis titulo cupi-
mus illius esse, & in illum totū & vniū-
sum nostris ipsorum dominium transferri.
O quam benè & salubriter huius rei in-
minerat Regius Propheta Dauid, qui fre-
quenter oblationem hanc Deo gratissimè
repetens aiebat. *Et anima mea illi viuet, & ser-
men meum seruiet ipsi.*

psal. 21.

Quam utile
sit Deo nos
offerre.

Præterea etiam si nulla talis nos cōstrin-
geret obligatio, nōne optimum & utilissi-
mum foret, offerre Deo, atque in manus
illius consignare, nosmetipsos & omnia
nostra, vt ipse faciat & disponat de nobis
sicuti ei placuerit. Expendamus paulisper
sano iudicio, vna ex parte nostram inimi-
mitatem & nihilum: ex altera verò intus
amur inimicos nostros, quibus assidue cir-
cumdamur: varia item pericula & necessitates
innumeras, quibus omni ex parte premi-
mur atque circumdamur: & videamus
quo certius spem atque fiduciam nostram
collocare possimus, quam in Deo. Qui
enim nos potentius tutari poterit? Qui
hostibus reddere formidabiliores? Qui
securius gubernare? Quis melius conser-
uare? Quis humanius tractare? Quis amanti-
us excipere? Quis demum vberius, volun-
tatem & oblationem qua nosmetipsos
tradimus, remunerare, quam is in cuius
manu

manu sunt claves omnium thesaurorum? *Serms. 20. in Rectè inquit S. Bernardus. Dignus planè est* *Cant.*

morte, qui tibi Domine IESU recusat vivere, & mortuus est: & qui tibi non sapit desipit: & qui curat esse, nisi propter te, pro nihilo est. Propter te metipsum DEVS fecisti omnia: & qui vult esse sibi & non tibi, nihil esse incipit inter omnia. *In Psal. 34.*

Et S. Augustinus non minori cum affectu ait: *Possideat te DEVS, vt possideas illum: possidet vt proficit, possidetur vt proficit.* Quod perinde est ac si diceret, Quid facis o homo, te metipsum offer DEO, & sine vt ille te possideat, vt tu illum vicissim possidere queas: vult enim te possidere ad tuam vtilitatem: & similiter possideri à te ad tuam salutem & commodum, Porrò oblationis actus hoc pacto ad vsum transferendi sunt.

Quomodo actus oblationis ad vsum cōuertendi sint.

I.

Primum offeremus illi animam nostram plenè atque perfectè cum omnibus potentijs suis: cor cum affectibus, corpus cum membris & sensibus, omnia denique externa, vt sic à diuina prouidentia melius regantur, & gubernentur.

II.

Deinde, quoniam oblatio nostra nimis exigua & vilis est, atque indigna quæ à DEO suscipiatur, offeremus pro nobis Deo Patri Christum vnigenum eius filium cū infinitis meritis operum & perpeccionum ipsius: nostram oblationem huic coniungendo, vt ab illa sanctificari, & Deo grata effici mereatur.

E DE

CAPVT XVII.

Quanta no-
bis incubat
necessitas,
petendi à
Deo que no-
bis necessa-
ria sunt.

Non erimus longi in persuadē-
corum colloquiorum, quæ petiti-
nem constituunt, necessitate: quoniam
nusquisque per sese videre potest, quanta
sint necessitates quibus premitur: & si ve-
ræ fidei lumine præditus est, potest oc-
ulo purgato cernere atque cognoscere fra-
stra se sperare à rebus creatis auxilium
imò omnia quæ sunt extra DEVM, non
esse sufficientia ad leniendum, mitigan-
dum, atque tollendum, grauissimum il-
lud humanarum miseriarum & ærumna-
rum pondus, cui assiduò se obnoxium esse
aduertit.

Quomodo
petitionis
actus ad vsũ
adhibendi
sint.

Opus est igitur vt DEVM summo stu-
dio quærat: ad ianuam tam benigni & e-
mantis Patris pulset: orationibus assiduè
clementissimam tanti Domini, à quo secu-
rè omne auxilium & opem sperare potest,
misericordiam imploret. Porrò metho-
dus in hoc genere colloquiorum talis ser-
uanda erit.

I. *Primum*, sistemus nos diuino conspectui
instar medicorum non modò summa ege-
state laborantium, sed etiam varijs ægritu-
dinibus,

inibus, plagis, atque vulneribus languentium. Et considerantes, nos non modo dignos non esse qui exaudiamur, sed etiam qui ne admittamur quidem ad conspectum & presentiam tantae maiestatis, confidemus in sola Dei immensa bonitate, in Christi meritis, & B. Virginis, sanctorumque suffragiis & intercessionibus.

Deinde varias gratias, meditationi & necessitatibus in quibus tum constituti erimus, maxime conformes postulabimus: praecipue vero sequentes.

II.
Quid a Deo petendum sit.

I. Misericordiam & remissionem peccatorum.

1.
2.

II. Spiritum bonum & rectum in divinis obsequiis.

III. Gratiam efficacem pertingendi ad summam perfectionem, quae consistit in plena totius affectus ab omni re creata abstractione, & in solo Creatore adhaesione: quia inordinatus amor rerum terrenarum salutem nostram praepedit: & quemadmodum navis vado illisa, ad portum nequit appellere: ita & is qui mundi rebus nimium inhaeret, optatissimum salutis portum non valet attingere.

3.

IV. Perfectum & flagrantem Dei amorem, cum absoluta nostrae voluntatis cum divina, in omnibus siue prosperis, siue adversis, conformitate.

4.

E 2 V. Ve

5. V. Ut succurrat omnibus nostris & proximorum necessitatibus specialibus præcipue S. Matris Ecclesiæ, Summi Pontificis & Prælatorum omnium Religiosorum familiarum: omniū præterea Principum & Dominorum Christianorum: infidelium & peccatorum: infidelium hæreticorum, ut ad DEVM relictis erroribus conuertantur: benefactorum, defensorum, amicorum, & omnium qui specialius Orationibus nostris commendentur.

6. VI. Poterimus nobis ad memoriam adducere, & pro maiori facilitate nos assuetudine ad postulandas septem Orationis Diuinae petitiones: nimirum:
1. DEI gloriam, ut ab omnibus illa cognoscatur.
  2. Cœlestem beatitudinem, quæ est Regnum ipsius.
  3. Diuinam gratiam, qua sanctissimæ voluntas eius opere impletur.
  4. Subsidia vitæ partim spiritualia, cuiusmodi sunt S. Eucharistia, &c. partim temporanea, ut sunt panis quotidianus & alia.
  5. Peccatorum remissionem.
  6. Tutelam siue munimen aduersus diaboli tentationes.
  7. Liberationem ab omni malo.

DE QUARTO GENERE COL-
loquiorum, videlicet, obsecratione
seu intercessione.

CAPVT VLTIMVM.

OBSECratio nihil est, quam alicu-
ius rei per merita seu virtutes alio-
rum, puta sanctorum, & præcipuè Christi,
petitio: nam vt facilius ea quæ petimus,
à Domino impetremus, debet nostra po-
stulatio confirmari, interpositione meri-
torū alterius, quæ, velut incitamenta quæ-
dam (vt ita loquar) moueant & inclinent
ad nos diuinam misericordiam: qua ratio-
ne cernimus **D**EVm multas seruis suis gra-
tias impertiri.

Quid sit ob-
secratio.

METHODVS autem, qua in obsecratio-
ne & efficaci petitione hac, ad vsum adhi-
benda nobis vtendum est, in his consistit:

Quomodo
ad vsum ad-
hibenda sit
obsecratio.

I.

PRIMVM, vt fateamur ac protestemur nos
esse indignissimos, qui propter peccata &
miserias nostras aliquid à **D**E O impetre-
mus.

II.

DEINDE, vt confugiamus ad diuinam
misericordiam, quæ ex innumeris illius o-
peribus, maximè Redemptionis nostræ
mysterijs, à Christo nostri causa perfectis
elucescit: adiungendo, si nobis postulata
cōcedat, non modò saluari iustitiam eius,

sed etiam clarius refulsuram diuinam
 eius bonitatem. Hinc sequitur obsecratio
 ut nimirum ea quæ petimus, per summam
 illius bonitatem, per Christi merita, per
 preciosissimum illius sanguinem pro nobis
 effusum, & alia similia, flagitemus.

OBSECRATIONI adiungitur San-
 ctorum inuocatio, seu intercessio, præci-
 pue Beatissimæ Virginis MARIÆ, qua
 roganda erit per maternum erga nos a-
 morem, perque familiaritatem qua cum
 Christo seruatore filio suo usa fuit: S. Mi-
 chaelis Archangeli, Angeli custodis, & o-
 mnium Sanctorum in cælis degentium,
 eorum speciatim, ad quos singularem ha-
 bebimus affectum & deuotionem, ut preci-
 bus suis ea nobis impetrent, quæ per nos
 metipfos nos impetraturos diffidimus.

III.

POSSVMVS denique speciatim ad singu-
 los Sanctorum ordines accedere, atque il-
 lis diuersas Ecclesiæ necessitates, methodo,
 quæ sequitur, commendare.

S. Michaeli Archangelo, vniuersalem
 totius Ecclesiæ protectionem Angelis tu-
 telaribus, locorum & personarum ipsis
 commissarum custodiam. SS. Patriarchis
 & Prophetis omniū Principum & Domi-
 norum defensionem. SS. Apostolis sum-
 mum Pótificem, & vniuersum statum Ec-
 clesiasticum. SS. Martyribus omnes tenta-

ORATIONE MENTALI. 71

ros & afflictos. SS. Doctoribus & Pontificibus, peccatorum, hæreticorum, & infidelium conuersionem, omniumque, qui totis viribus ac studijs salutem animarum promouere contendunt, tutelam. SS. Monachis & anachoretis, religiosas familias & monasteria, & omnes qui Deo famulari, atque semetipsos totos ei consecrare cupiunt. SS. Virginibus & Viduis, omnes qui voto castitatis seu continentiae sese obstrinxerunt. SS. Confessoribus & Coniugatis, statum conjugalem.

*FINIS TRACTATVS DE
Oratione Mentis.*

E 4

DE